

چیستی و چرایی ازدواج فیروزه‌ای &#۴۷؛ الگوهای شروع زندگی مشترک بعد عقد در ازدواج فیروزه‌ای

بر اساس اعلام مرکز آمار میانگین سن ازدواج بر اساس آمار سال ۱۳۹۸ مرکز آمار برای مردان به ۲۹.۷ و برای دختران به ۲۴.۸ سال رسیده است.

به گزارش سایت خبری پرسون، بررسی روند سن ازدواج حکایت از افزایشی بودن این عدد دارد. این در حالی است که سن بلوغ در کشور تحت تاثیر رسانه ها و فضای مجازی به ۱۲ سال رسیده و این به معنای افزایش سالانه فاصله بین سن بلوغ و ازدواج است.

از طرفی در پیشمایش ­؛های نگرش ­؛سنجی جوانان ایرانی در فصل حوزه ازدواج و آمارها ضریب عمومیت ازدواج در بین جوانان ایرانی ۹۸.۲ بوده یعنی در بین جوانان ایرانی ازدواج به عنوان یک الگوی مطلوب و مقبول مورد پذیرش بوده است. پس می‌توان اینگونه نتیجه ­؛گیری کرد که در حوزه ازدواج مشکل اصلی تمایل نداشتن جوانان به ازدواج نیست بلکه مشکل بالا رفتن سن ازدواج است

مشکلات اقتصادی، سخت ­؛گیری والدین، تجملات و ایده ­؛آل گرایی جوان ­؛ها از جمله اصلی ­؛ترین دلایل افزایش سن ازدواج در کشور محسوب میشود اما یکی از اصلی ­؛ترین موانع ازدواج جوانان در کنار مشکلات اقتصادی نگاه غلط به نقطه شروع زندگی مشترک است.

خیلی از جوان‌ها و خانواده ­؛ها شروع زندگی مشترک برای جوان را منوط به تهیه خانه و فراهم کردن شرایط یک جشن ازدواج و همچنین تهیه یک جهیزیه خوب برای دختر خانم میکنند. یعنی برای اینکه دختر خانم و آقا پسر بتوانند زندگی مشترک خود را شروع کنند آقا پسر باید بتواند هزینه مراسم عروسی را پرداخت کرده و حداقل یک خانه اجاره کند. عروس خانم و خانواده ­؛اش هم جهیزیه درخوری آماده کنند و بعد مراسم جشن ازدواج، عروس خانم و آقا داماد خوش و خرم بروند سرخانه بخت.

روی صحبت ما با کیست؟

اما مسئله اصلی این ­؛جاست که چند درصد جوان ­؛ها و خانواده ­؛شان در شرایط فعلی از عهده این کار برمیایند؟ خوب اگر آقا پسر و دختر خانم هرچند با کمک والدین همان اول بسم الله میتوانند یک خانه تهیه، هزینه مراسم عروسی را پرداخت و جهیزیه مناسب را فراهم کنند عاقلانه ­؛ترین کار همان ازدواج با روال معمول است. یعنی آقا پسر عروسی درخورد برگزار کرده و خانه ­؛ای هم مهیا کند و با جهیزیه که دختر خانم تهیه کرده خوش و خرم بروند سرخانه بخت و زندگی‌شان را شروع کنند.

اما اگر شرایط به نحو دیگری است. یعنی یا آقا پسر نمیتواند هزینه مراسم و خانه را فراهم کند یا دختر خانم جهیزیه ­؛اش آماده نیست این جا باید چه کرد؟ بر اساس گزارش مرکز پژوهش ­؛های مجلس هزینه مراسم عروسی و مشکلات اقتصادی جزء مشکلات اولیت داری هست که باعث می‌شوند جوان ­؛ها ازدواج خودشان را به تاخیر بیندازند.

حالا اگر دخترخانم و آقا پسر جزو همین گروهی بود که هزینه ­؛های شروع زندگی یا فراهم کردن مسکن، حداقل در کوتاه مدت برایش قابل حل کردن نبود چه باید کرد؟ آیا باید دختر و پسر جوان ازدواج را به تاخیر بیندازند تا سنشان بالا و بالاتر برود یا نه اصلا باید ازدواج را فراموش کنند و سراغ راه ­؛های جایگزین ازدواج بروند؟ آیا راه دیگری وجود دارد؟

تغییر نگاه به نقطه شروع زندگی مشترک

در فرهنگ فعلی ما شروع زندگی مشترک و آن نقطه ای که عرف دختر و پسر را دارای زندگی مشترک تلقی می‌کند از بعد مراسم عروسی شناخته شده است. معمولا تا دخترخانم جهیزیه فراهم نکرده باشد و آقا پسر هم خانه و مراسم عروسی را تدارک نبیند این مراسم برگزار نمی‌شود. در این الگو مشکلات اقتصادی خودش را بیشتر نشان میدهد. جوان برای شروع زندگی باید از پس چالش ­؛هایی بربیاید که جز بالا بردن سن ازدواج راهی برایش باقی نمی‌ماند. این جا یک پرسش به ذهن می‌رسد. آیا این تنها راه شروع زندگی مشترک است؟

ازدواج فیروزه ­؛ای نگاهی متفاوت به نقطه شروع زندگی مشترک

ازدواج فیروزه ­؛ای (نیمه مستقل) دو رکن متفاوت با ازدواج مرسوم دارد. رکن اول اینکه در ازدواج فیروزه ­؛ای یا همان ازدواج نیمه ­؛مستقل نقطه شروع زندگی مشترک از بعد جشن ازدواج نیست بلکه از بعد عقد زندگی مشترک عروس خانم و آقا داماد شروع می‌شود. چرا این تغییر نگاه مهم است؟ فرض کنید آقا پسر و دختر خانم بعد از انجام تحقیقات و بررسی ­؛ها به این نتیجه رسیده ­؛اند که واقعا بدرد هم می‌خورند و با ازدواجشان می‌توانند یک زندگی شیرین داشته باشند، پدر و مادر هر دو طرف هم بر اساس همه معیارها تایید می‌کنند که دختر خانم و آقا پسر برای یکدیگر مناسب هستند اما این وسط مشکل اقتصادی وجود دارد. مثلا آقا پسر امکان تهیه خانه ندارد یا دختر خانم هنوز جهیزیه اش تکمیل نیست. در این جور مواردی اهمیت تغییر نقطه شروع زندگی خودش را نشان می‌دهد.

در نگاه مرسوم به ازدواج اگر آقا پسر یا دختر خانم هرکدام از مشکلاتی که سابق به آن‌های اشاره کردیم (مثل خانه و هزینه عروسی و جهیزیه) را نتواند حل کند یا اساساً اقدام به ازدواج نمی‌کند یا بعد عقد مدام تحت فشار است که زودتر این موارد را فراهم کند و زندگی مشترکشان را شروع کنند.

اما در ازدواج فیروزه‌­؛ای هم دخترخانم و هم آقا پسر با هم توافق میکنند که با علم به وجود این جور مشکلات از بعد عقد ذیل دو الگو و با یک افق زمان‌­؛مند چند ساله، برای حل مشکلات اقتصادی پیشرو اقدام کنند.

الگوهای شروع زندگی مشترک بعد عقد در ازدواج فیروزه‌­؛ای

الگوی اول اینکه بعد عقد اگر مشکل مسکن یا هزینه ازدواج و جهیزیه وجود دارد اما این امکان هست که برای شروع زندگی مشترک مدتی کنار والدین زندگی مشترک جریان داشته باشد عروس خانم و آقا داماد به سراغ این راه حل بروند. این جا ممکن است پرسشی مطرح شود. آیا زندگی مشترک در کنار والدین چالش ندارد؟ زوجین را دچار مشکل نمیکند؟ چرا این روش میتواند مشکلات و چالش‌هایی به وجود بیاورد اما دو نکته کفه مزیت‌­؛های این الگو را نسبت به چالش‌­؛ها و آسیب‌­؛های آن کمرنگ می‌کند.

الگوی دوم ممکن است خانواده دو طرف امکان مهیا کردن شرایط برای شروع زندگی فرزندان‌شان را نداشته باشند اما دو طرف به این نتیجه رسیده اند که در افق سه تا چهارساله میتوانند تمام شرایط اولیه برای زندگی مشترک خود را فراهم کنند. در این صورت به سراغ الگوی طولانی‌­؛تر کردن مدت عقد می‌رویم. همین جا باید خاطر نشان کرد که می‌دانیم که طولانی کردن مدت عقد آسیب‌­؛زاست اما در مقابل پیامدهای راه‌­؛های جایگزین و براساس شرایطی که برای ازدواج نیمه‌­؛مستقل بیان کردیم به طور قطع آسیب‌­؛هایش از عدم شروع زندگی مشترک و محول کردن ازدواج به زمان مهیا شدن این شرایط کمتر است. در این الگو هم دختر و هم پسر باید نسبت به توجیه خانواده نسبت به دلیل این کار و پیامدهای راه‌­؛های دیگر اقدام کنند.

نکته مهم اینکه گفتیم الگوی ازدواج فیروزه‌­؛ای برای دختر و پسرهایی قابل توصیه است که اولاً بعد از تحقیق هم خود و هم خانواده آن‌­؛ها به این نتیجه رسیده‌­؛اند که برای هم مناسب هستند اما مشکل اقتصادی فعلاً امکان شروع زندگی مشترک را به آن‌­؛ها نمیدهد. در این جا دو راهکار به ذهن میرسد یا اینکه عقد را تا مهیا شدن شرایط اقتصادی به تاخیر بیندازند که خوب آسیب‌­؛هایی مثل از دست رفتن فرصت و بالا رفتن سن را به دنبال خواهد داشت یا اینکه با الگوی اول و دوم ازدواج فیروزه‌­؛ای دختر و پسر زندگی مشترکشان را شروع کنند. البته استفاده از این الگو به فرهنگ سازی، تساهل و تسامح هم از طرف خانواده و هم از طرف زوجین نیاز دارد.

رکن دوم ازدواج نیمه مستقل حمایت والدین

درست است که در شیوه مرسوم ازدواج هم حمایت‌­؛گری والدین وجود دارد اما در ازدواج نیمه‌­؛مستقل هم از نظر کمیت و هم از نظر کیفیت جنس این حمایت‌­؛گری متفاوت است. در ازدواج فیروزه‌­؛ای حمایت‌­؛گری در عین احترام به استقلال دختر و پسر صورت می‌گیرد. یعنی والدین توجیه هستند که در شرایط موجود دختر و پسر نمیتوانند به صورت مستقل از پس تمام هزینه‌­؛ها و تهیه مایحتاج یک زندگی برپایند و به همین منظور ضمن احترام به هویت مستقل آن‌­؛ها تا حد امکان کمک‌­؛ها مالی خود را برای فرزندان‌شان حفظ می‌کنند. البته آقا پسر و دختر خانم به این حمایت‌­؛ها به چشم یک کمک موقت که به زودی با تلاش خودشان نیاز خود به آن را قطع می‌کنند نگاه می‌کنند.

حالا ممکن است والدین امکان کمک مالی به فرزندش را نداشته باشد اینجا باید با کمک معنوی امکان استفاده فرزندش از الگوی دوم ازدواج نیمه-مستقل یعنی طولانی‌­؛تر کردن دوره عقد را مهیا کند. طولانی کردن عقد معمولاً با واکنش منفی اعضای خانواده و اطرافیان همراه می‌شود. در این جا وظیفه پدر و مادر عدم انتقال فشار روانی به فرزندشان و کمک برای آرامش روانی خواهد بود.

چند نکته مهم و جمع بندی

ازدواج فیروزه‌­؛ای یا نیمه مستقل یک الگوی جدید نیست. در فرهنگ ما چه در گذشته و چه حال این روش وجود داشته و دارد. با توجه به شرایط اقتصادی فعلی این الگو برای جوانانی که پس از تحقیق و بررسی به نتیجه قطعی برای ازدواج با یک مورد مناسب رسیده‌­؛اند میتواند راهگشا باشد. البته باز روی این نکته تاکید می‌کنیم که ازدواج فیروزه‌­؛ای باید با انجام تحقیق همراه باشد. برخی از جوان‌­؛ها گمان می‌کنند بعد عقد زمان تحقیق و آشنایی بیشتر است. این یک نگاه غلط به آشنایی برای ازدواج است. آشنایی باید قبل از عقد انجام شود. برخی خانواده‌­؛های مذهبی برای فراهم شدن شرایط بهتر و دوری از گناه تا قبل عقد یک مدت کوتاه خطبه محرمیت می‌خوانند. بعد این خطبه تا عقد هم خانواده ها هم دختر و پسر زمان کافی برای آشنایی در اختیار خواهند داشت. ولی باید توجه داشت که محول کردن شناخت به بعد از عقد یک نگاه غلط است.

ازدواج فیروزه‌­؛ای نیز مانند الگوهای دیگر نقاط ضعفی دارد. اما به نظر برای قشر مخاطب خود نقاط مثبت بیشتری را به دنبال خواهد داشت. نقش دولت در فراهم کردن شرایط زندگی مشترک برای همه جوان ها غیرقابل انکار است. می‌دانیم که دولت باید برای خانه، شغل، هزینه ازدواج جوانان کار کند اما محول کردن ازدواج تا زمان فراهم شدن این شرایط توسط دولت باعث از دست رفتن فرصت و افزایش سن ازدواج جوانان خواهد شد.

سجاد غفوری/ پژوهشگر حوزه خانواده